עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

בזב משום דלא מטמא באונס אבל זבה דמטמיא באונס אימא לא צריכא ואי כתב רחמנא בזבה משום דלא מטמיא בראיות כבימים אבל זב דמטמא בראיות כבימים אימא לא צריכא אמר אביי מנא אמינא לה דתניא [1]דותה תטמא [א]לרבות את בועלה דותה תטמא לרבות את הלילות דותה תטמא לרבות את היולדת בזוב שצריכה שתשב שבעה נקיים מאי לאו נקיים מלידה לא מדם ואמר אביי מנא אמינא לה דתניא כימי נדתה כך ימי לידתה °מה ימי נדתה אין ראוין לזיבה ואין ספירת שבעה עולה מהן אף ימי לידתה שאין ראוין לזיבה אין ספירת שבעה עולה מהן ורבא הא מני רבי אליעזר היא דאמר מסתר נמי סתרה וכי דנין אפשר משאי אפשר אמר רב אחדבוי בר אמי ר' אליעזר היא [ג]דאמר דנין אפשר משאי אפשר ורב ששת אמר על כרחך הקישן הכתוב איכא דאמרי אמר רב אחדבוי בר אמי אמר רב ששת רבי אליעזר היא דאמר דנין אפשר משאי אפשר ורב פפא אמר על כרחך הקישן הכתוב: קשתה שלשה ימים וכו': איבעיא להו שפתה מזה ומזה מהו רב חסדא אמר [א]טמאה רבי חנינא אמר טהורה א"ר חנינא משל למלך שיצא וחיילותיו לפניו בידוע שחיילותיו של מלך הן ורב חסדא אמר כל שכן דבעי נפיש חיילות טפי תנן רבי יהושע אומר לילה ויום כלילי שבת ויומו ששפתה מן הצער ולא מן הדם טמאה דמן הצער ולא מן הדם הא מזה ומזה טהורה תיובתא דרב חסדא אמר לך רב חסדא לא מבעיא מזה ומזה דטמאה דפסקי להו חיילות לגמרי אבל מן הצער ולא מן הדם אימר כי היכי דמדם לא פסקה מקושי נמי לא פסקה והא תונבא בעלמא הוא דנקט לה קמ"ל תנן קשתה שלשה ימים בתוך אחד עשר יום ושפתה מעט לעת וילדה הרי זו יולדת בזוב היכי דמי אילימא כדקתני למה לי שלש בתרי בקושי וחד בשופי סגי אלא לאו הכי קאמר קשתה שלשה ושפתה מזה ומזה או שקשתה שנים ושפתה מעט לעת הרי זו יולדת בזוב ותיובתא דר' חנינא אמר לך רבי חנינא לא לעולם כדקתני והא קא משמע לן דאע"ג [ג]דמתחיל קישוי בשלישי ושפתה מעט לעת טמאה לאפוקי מרבי חנינא: כמה היא קשויה ר"מ אומר וכו': השתא חמשים מקשיא ארבעים מיבעיא אמר רב חסדא ל"ק כאן לחולה כאן לבריאה א"ר לוי אין הולד מטהר אלא ימים הראויין להיות בהן זבה ורב אמר אפי' בימים הראויין לספירת זבה אמר רב אדא בר אהבה ולטעמיה דרב
אפי'

רש"י

זב מטמא בין בשלש ראיות ביום אחד בין בשלש ראיות בג' ימים רצופין אבל זבה אינה מטמאה אלא בשלשה ימים כדכתיב בה [ויקרא טו] ימים. בב"ק (דף כד.) מרבינן זב לימים: **נקיים מלידה.** שלא תהא לידה בינייהם דאע"ג דלא חזיא כמאן דחזיא דמי דהא ימי לידה טמאין בלא דם: **מה ימי נדתה אין ראוין לזיבה.** דאין זבה אלא אחר נדה ואין ספירת שבעה לזיבה עולה מהן דהא מכי הויא זבה לא חיילא ימי נדה לעולם עד שתשב שבעה נקיים וכל דם שרואה אינה אלא סותרת אבל נדה לא הויא הילכך לא משכחת ימי ספירה בימי נדה ולא ימי נדה בימי ספירה: **אף ימי לידה.** הואיל ודמו לנדה ואין ראוין לזיבה כדאמר[ד] ולא דמה מחמת ולד הכי נמי לענין ספירה מדמינן להו לנדה ולא תעלה בהן ספירת שבעה כגון אם ילדה בימי ספירה: הכי גרסינן **אף ימי לידתה שאין ראוין לזיבה אין ספירת שבעה עולה מהן: מסתר נמי סתרה.** וכ"ש דלא סלקא כי היכי דס"ל באונס בזב שאינו גורם וסותר ימי לידה נמי אע"ג דלא גרמי סתרי וכי קאמינא אנא לרבנן דאמרי דבר שאינו גורם אינו סותר אינה סותרת ועולה: **וכי דנין אפשר.** כגון לידה דאפשר לה לגלת בימי ספירה: **משאי אפשר.** מימי נדה דלא אפשר להיות נדה בימי ספירה: **ר' אליעזר היא.** במסכת מנחות בפ' התודה[ה] דיליף פסח דורות מפסח מצרים שלא יביא אלא מן החולין אמר לו ר"ע וכי דנין אפשר משאי אפשר במצרים אכתי לא הוה מעשר אבל לדורות דאיכא מעות מעשר שני נייתי מנייהו אמר לו אף ע"פ שאי אפשר ראיה גדולה היא ונלמד הימנה: **הקישן הכתוב.** ואפי' לר"ע הני מילי דאין דנין כגון גזרה שוה אבל הקישא אין משיבין על ההיקש[ו]: **רב חסדא אמר טמאה.** דהא איכא שופי: **רבי חנינא אמר טהורה.** כיון דשפתה אף מן הדם איגלאי מילתא דדם הקושי מחמת ולד אתא אבל כי שפתה מן הצער ורואה דם איגלאי מילתא דמקמי הכי הוי חזיא נמי בלא קושי: **לפניו.** יום אחד או שנים קודם ביאתו: **דמפיש חיילות טפי.** סמוך לביאתו: **דפסקו להו חיילות לגמרי.** דהשתא ודאי קמאי לא מחמתיה אתו דאי מחמתיה אתו כל שכן דמפיש חיילות: **תונבא.** אשטורדישו"ן. שאינה מרגשת בצערה מחמת שעמומית החולי(א): **אי נמי כי קתני.** שלשה בקושי וא' בשופי ובכולן ראתה למה לי כולי האי: **או שקשתה שנים ושפתה מעט לעת.** בשלישי מן הצער ולא מן הדם: **כדקתני.** שלשה בקושי ומקצת שלישי ומקצת רביעי בשופי: **הא קמ"ל דאע"ג.** דקשתה בקצת שלישי ולא שפתה לילה ויום כלילי שבת ויומו אלא לילה[ז] ושני חלאי יום טמאה: **ולאפוקי מדר' חנינא בן אחי רבי יהושע.** דאמר לעיל (דף לו:) כל שאל קישויה להיות בשלישי שלה כו': **בריאה.** ארבעים: **אין הולד מטהר אלא ימים הראויין להיות בה זבה.** דהיינו י"א יום שבין נדה לנדה אבל ראתה אחריהן טמאה נדה כדאמר לעיל [לו:] בימי נדה נדה: **אף ימים הראויין לספירת זיבה.** כגון התחיל הקושי בימי הזיבה טהורין כל ימי זיבה ושבעה אחריהם דהא בתר זבה שייכי וכי כתב רחמנא (ב) בנדתה ולא בזיבתה דזיבתה טהורה אהני נמי קאי אבל אחר שבעה אם יארך טמאה נדה: **ולטעמיה דרב.** כיון דאמר רב בהנך ימים דשייכי בתר זיבה טהרינהו רחמנא לענין קושי:
אף

תוספות

מה ימי נדודה דאין ראוין לזיבה. וא"ת דבשילהי בא סימן (לקמן דף נד.) אמר ימי נדותה שאינה רואה בהן עולין לספירת זיבתה וי"ל דהתם מיירי בזבה קטנה שרואה יום י"א דיום י"ב הויא ביה תחלת נדה ועולה לה: **על** כרחך הקישן הכתוב. ואין משיבין על ההיקש וא"ת והא בפ' התודה (מנחות דף פב.) פריך ר"ע לר' אליעזר וכי דנין אפשר משאי אפשר אע"ג דטעמא דרבי אליעזר דדריש היקשא מועבדת שיהו כל העבודות שוות ור"ע נמי אית ליה היקשא דועבדת בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צו.) וי"ל דהתם לא מצי למימר על כרחך הקישן הכתוב דאיצטריך היקשא להנהו דרשות דפסחים (דף צו.): **ארבעים** מיבעיא. בסוכה[ח] לא פריך כי האי גוונא ארבי יהודה דמכשיר עד ארבעים וחמשים אמה התם משום דקים ליה דלאו דוקא אלא ארבעים וחמשים כדאמרי אינשי ואפילו טובא אבל הכא הוי דוקא חמשים כדקתני בסמוך וחמשים שהולד מטהר ובפרק מפנין (שבת דף קכו:) דפריך השתא ה' קופות ד' מיבעיא המקשה סבר דדוקא נקט ומשני דלאו דוקא נקט אלא ד' וה' כדאמרי אינשי ועוד משני דהוה דוקא ד' מאוצר קטן וה' מאוצר גדול ובפרק אע"פ (כתובות דף ס.) תינוק יונק אפי' ד' וה' שנים נמי לא דייק התם משום דלאו דוקא ה' אלא לפי צרכו כדקאמר התם ואפילו חבילתו על כתפו ובפרק הזרוע (חולין דף קלב:) דאמר כהן טבח ב' וג' שבתות פטור מן המתנות מכאן ואילך חייב במתנות התם נקט ב' לרבי דאמר[ט] בתרי זימני הוה חזקה ולרשב"ג ג'[י]: **ורב** אדא בר אהבה אמר אף ימים הראויים לספירת סתירת זיבתה. וא"ת מה הוסיף על דברי רב הא לרב נמי הראויין לספירה היינו ז' ימים אחר י"א יום ואז מתחילות י"א אחרים שהם ימי זיבה וא"כ לדידיה נמי לעולם קושי מטהר וי"ל דאינה נדה עד שיעברו שבעה ימי הספירה אחר י"א ואם ראתה אז אף בקושי טמאה לרב ולרב אדא טהורה דראוין לספירת סתירת זיבתה ור"ח פי' דלוי אינו מטהר אלא תשעה ימים הראוין ליעשות בהן זבה אבל י' וי"א דאינם ראויין ליעשות בהן זבה דאפילו ראתה אפי' גם בי"ב אינה אלא נדה ורב מוסיף ימים הראויין לספירה כגון עשירי וי"א וחמשה ימים אחרי כן אבל שני ימים משבעה ימים אחרונים אם ראתה בהן טמאה לרב ורב אדא מוסיף אף אותם שני ימים ונמצא כולן טהורין:
להיות

נו א מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הל"א וע' במ"מ [והל"ב]:

תוס' הרא"ש

אמר אביי מנא אמינא לה דתניא דותה תטמא כו'. הכי מייתי אביי ראיה לר' מרינוס דכיון דאשכחן תנא דפליג אברייתא דבא סימן דסבר עולין אית לן למימר דר' מרינוס נמי סבר הכי מדלא קאמר בהדיא עולין וה"ה דהוה מצי אביי לאיתויי ההיא דיצאה מליאה ובאה ריקנית דלעיל דאית ליה דאין עולין אלא דאי הוה מייתי לה הוה מוקי לה רבא נמי כר' אליעזר כך פרש"י בתשובה. ולפי פי' בין אביי בין רבא מצו סברי כמסקנא בסוף בא סימן ואליבא דר' מרינוס הוא דפליגי. ור"ת פי' דאדעתא דנפשייהו פליגי דהלכת' כותיה דאביי דאמר אין עולין ומדקדק מהא דאמר לעיל אהך ברייתא' דיצאה מליאה ש"מ תלת ולא קאמר ש"מ אין עולין לאפוקי מברייתא דלעיל דסברא עולין ללוי אליבא דחד שינוייא דשני בשופעת וכו' ולפי המסקנא עולין לה וכו' ולאפוקי מברייתא דסוף בא סימן. אלא אינו מונה אלא דברים של חידוש הך דר' עקיבא ודר' שמעון וטבילה בזמנה אלא הא פשיטא ליה דאין עולין ויש לדחות דלא חשיב אלא הנך ג' דאיכא פלוגתא דתנאי. אבל בהא דאין עולין לא הוה מצי למימר ש"מ ר' אליעזר היא דהא לאביי אתיא אפי' כמאן דפליג על ר' אליעזר כדקאמר אביי הכא דלר' מרינוס דאמר אינה סותרת אין עולין. ועוד אומר ר"ת דהא דאמרינן בסוף בא סימן דעולין היינו רב הונא בריה דרב יהושע דמסיק לה התם אבל רב פפא דחי לה התם ולא קבל תשובתו של רב הונא ולא הדר ביה אלא סובר כאביי דאמר אין עולין מדפריך בסוף סוגיין וכי דנין איפשר משאי איפשר. רב פפא אמר ע"כ הקישן הכתוב ולמה ליה לרב פפא למימר הכי הא בלאו הכי אוקמה רבא כר' אליעזר אלא ש"מ דרב פפא לטעמיה דאמר אין עולין ואומר ר"ת דהיא הלמד של יע"ל קג"ם ולא כאותם המפרשים דהיינו למד של לחי העומד מאליו דעירובין: מה ימי נדה שאינן ראוין לזיבה ואין ספירת ז' עולה מהן. משום דכל זיבה זמן שהזיבה מושכת אין מתחיל פתח נדותה והא דאמרינן בסוף בא סימן זאת אומרת ימי נדה שאינה רואה בהן עולין לספירת זיבתה בזיבה קטנה בשומרת יום כנגד יום איירי: ה"ג רש"י אף ימי לידתה שאינן ראוין לזיבה אין ספירת ז' עולה מהן ופי' דאין ראויין לזיבה כדדרשינן דמה מחמת עצמה ולא מחמת וולד. וקשה לי דמהך קרא לא ממעיטנא אלא דם הקושי שאינו טמא בזיבה אבל ימי לידה לא ממעיטנא מהתם הלכך נראה דגירסת הספרים אף ימי לידתה אין ראוין לזיבה ואין ספירת ז' עולה מהן וכולה מילתא יליף לה מהיקישא. ע"כ הקישן הכתוב. וכ"ע מודו הכא. וקשה דבפ' התודה גבי ר' אליעזר דיליף פסח דורות מפסח מצרים דאינו בא אלא מן החולין ויליף לה ר' אליעזר מועבדת שיהיו כל עבודות של חדש זה כזה ואפ"ה קאמר ר"ע וכי דנין איפשר משאי איפשר ואין לומר דלית ליה לר' עקיבא ההוא היקישא דהא בפסחים בפ' מי שהיה טמא מקיש להו אהדדי

א) [לעיל לה:], ב) מנחות פב: יט. [סוכה נ: וש"נ], ג) גי' רש"ל דחל, ד) [לעיל לו:], ה) [דף פב.], ו) [ב"ק סג:], ז) עיין רש"א, ח) [דף ג: וש"נ], ט) [ביבמות סד:], י) [וע"ע תוס' שבת ס: ד"ה השתא],

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: ויקרא יב ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תונבא וכו' החולי הס"ד ואח"כ מ"ה אילימא כדקתני שלשה: (ב) ד"ה אף ימים וכו' כתב רחמנא כנדתה ולא כזיבתה:

גליון הש"ס

גמ' מה ימי נדתה. בחדושי הרשב"א גיטין דף ט ד"ה הא דקתני היה הגי' כאן הקיש ימי נדתה לימי לידתה מה ימי נדתה וכו':

לעזי רש"י

אישטורדישו"ן. לבלבל.

מוסף רש"י

דותה תטמא. קרא יתירא הוא, דהו"ל למכתב וטמאה שבעת ימים כימי נדה ולשתוק, לרבות את בועלה. שמטמאה את בועלה כנדה, ולרבות את הלילות כימים, דלא תימא ימים כתיב (לעיל לה:).

תוס' הרא"ש (המשך)

לכמה דברים וי"ל כיון דאיצטריך היקישא לשאר דברים לא שייך התם למימר ע"כ הקישן הכתוב לענין איפשר משאי איפשר: ור' חנינא אמר טהור. מסתברא דר' חנינא אמתניתין דוקא קאי ששפתה מעת לעת אבל טפי לא מסתבר שיקדימו כל כך חיילות לפני המלך: **השתא** נ' מקשיא מ' מיבעיא. בריש סוכה דקאמר ר' יהודה מכשיר עד מ' או נ' אמה לא דייק הכי משום דקים ליה התם דלאו דוקא אלא מ' ונ' כדאמרי' אינשי וה"ה לטובא כדמשני בשבת בריש מפנין ומאן דמשני התם ד' מאוצר קטן וחמש מאוצר גדול קסבר דוקא קתני דלאו מיסתבר ליה לפנות כל כך בשבת וה"נ קים ליה דדוקא הוא דלא מיסתבר לטהר הקישוי לעולם. ועוד דקתני בשמעתין וחמשים שהוולד מטהר וכן גבי סנדל המסומר דייק הכי בפ' במה אשה גבי ארבע וחמש ובפ' אע"פ דכתובות גבי יונק תינוק והולך ד' או ה' שנים לא דייק משום דפשיטא ליה דלאו דוקא ה' אלא כל לפי צורך הוולד. וכן בריש אע"פ בכתובות אבל חכמים אומרים משהה אדם את אשתו אפי' ד' או ה' שנים בלא כתובה התם נמי לאו דוקא דפשיטא ליה ד' וה' כדאמרי' אינשי ואפי' טובא.